

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อผู้พ้นโทษจำคุก

จากการศึกษาถึงผลกระทบของคำพิพากษาลงโทษจำคุกต่อผู้พ้นโทษนั้น จะเห็นว่า หลังจากสิ้นสุดการลงโทษแล้ว ผู้ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษายังคงได้รับการจำกัดสิทธิบางประการ อันเป็นตราบาปติดตัวอยู่เสมือนเป็นการลงโทษที่ไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งนับได้ว่า เป็นอุปสรรคในการปรับปรุงแก้ไขตนเองของผู้กระทำผิดและยากต่อการกลับไปใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้ ดังแนวความคิดที่ว่า "ไม่เป็นการยุติธรรม ที่ยังคงตัดสิทธิในฐานะพลเมืองแก่บุคคลผู้ซึ่งได้รับโทษชดใช้การกระทำของเขาแล้ว แต่ควรที่จะปฏิบัติต่อเขาเสมือนบุคคลที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้กลับเป็นสมาชิกใหม่ของสังคม ฉะนั้น เมื่อมีการลงโทษครบบริบูรณ์แล้ว เครื่องหมายหรือตราแห่งการกระทำผิด (mark or brand of crime) ควรจะถูกลบล้างไป " ¹

เครื่องมือที่จะช่วยในการลบล้างเครื่องหมาย หรือตราบาปดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การใช้กฎหมายในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่างๆ อันเกิดจากการได้รับโทษจำคุก ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดและเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ดังที่จะกล่าวต่อไปในเบื้องหน้า

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อผู้พ้นโทษจำคุก มีดังนี้

4.1 การล้างมลทิน

ในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อผู้พ้นโทษจำคุกนั้น การคืนสิทธิหรือสถานภาพทางกฎหมายหรือทางสังคมที่ผู้ต้องโทษได้เสียไป โดยผลของการได้รับการพิพากษาให้ลงโทษจำคุกนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่คุณต้องการเป็นอย่างยิ่ง วิธีการหนึ่งซึ่งเป็นวิธีที่ลบล้างสภาพของคำ

---

¹ Stephen Schafer, Introduction to Criminology, (USA.: Reston Publishing Co., 1976), p.246.

พิพากษาลงโทษจำคุกในชั้นสุดท้าย โดยการทำให้กลับคืนคดีดั้งเดิมซึ่งสิทธิต่างๆ ในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคม คือ "การล้างมลทิน"

ในประเทศไทย การกำหนดการล้างมลทินแก่ผู้ต้องโทษ จะกระทำเป็นครั้งคราว ตามที่รัฐเห็นสมควรให้อภัยทานแก่ผู้กระทำผิด ในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษ การล้างมลทินจะถูกกำหนดขึ้นใช้ควบคู่กับการอภัยโทษ ในกรณีที่การอภัยโทษไม่สามารถบรรลุถึงผลในการลดล้างคำพิพากษา หรือใช้ควบคู่กับการปลดปล่อยผู้ต้องโทษ เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ และช่วยให้เกิดความสำเร็จในการแก้ไขผู้กระทำผิด ดังนั้นการล้างมลทินในประเทศไทย จึงอยู่บนพื้นฐานของความกรุณา มากกว่าที่จะพิจารณาในแง่ของความเป็นธรรมที่โทษควรจะได้รับลงอย่างแท้จริง ประเทศไทยจึงไม่กำหนดการล้างมลทินให้เป็นประโยชน์ในแง่ของการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ หรือใช้เป็นมาตรการเสริมกระบวนการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิด ในขณะที่ในหลายประเทศได้คำนึงถึงความชอบธรรมดังกล่าว

จากการศึกษาถึงผลกระทบของคำพิพากษาลงโทษจำคุกต่อผู้พ้นโทษในบทที่ 2 นั้น จะพบว่า หลังจากพ้นโทษแล้ว ผู้ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษายังคงถูกจำกัดสิทธิ และได้รับการตราไว้เป็นมลทินเสมือนเป็นการลงโทษที่ไม่สิ้นสุด เป็นอุปสรรคในการปรับปรุงแก้ไขตนเองของผู้กระทำผิด หรือเป็นการยากลำบากในการกลับเข้าไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การล้างมลทินแก่ผู้ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาให้ลงโทษนั้น จึงเป็นการปลดปล่อยให้ผู้นั้นพ้นจากโทษอย่างสมบูรณ์ที่สุด โดยการทำให้ปลอดจากการถูกตราหน้าว่าเป็นคนจี้คุกอีกต่อไป และทำให้เสมือนกับไม่เคยมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแก่ผู้นั้นมาก่อน ดังนั้น การล้างมลทินในประเทศไทยจึงควรอยู่ในลักษณะของการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ เพื่อให้คำพิพากษาลงโทษจำคุกหยุดส่งผลร้าย อันเป็นผลที่ตามมาโดยกฎหมาย เมื่อผู้พ้นโทษได้รับการปลดปล่อยออกมาแล้ว

การกำหนดการล้างมลทินแก่ผู้ต้องโทษแต่เดิมนั้น เป็นการใช้อำนาจในการพระราชทานอภัยโทษของพระมหากษัตริย์ แต่ในปัจจุบัน ในประเทศไทย การกำหนดการล้างมลทินนั้น อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่จะเห็นชอบออกเป็นกฎหมายเฉพาะแก่ผู้ใด ซึ่งมีได้กำหนดเป็นสิทธิของผู้ต้องโทษที่จะขอหรือได้รับการล้างมลทิน ดังเช่นในต่างประเทศ อาทิ ในประเทศญี่ปุ่น ใน The Amnesty Law , 1947 มาตรา 9-14 ได้จัดวิธีการล้างมลทินเป็นจำพวกของการอภัยโทษ เรียกว่า การให้คืนสิทธิ (restoration of rights) ซึ่งได้กำหนดเป็นสิทธิตามกฎหมายแก่ผู้ต้องโทษที่จะขอหรือได้รับการล้างมลทิน เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทยนั้น เท่าที่ปรากฏมีกฎหมายออกมาส้างมลทินให้แก่ผู้ต้องโทษมีอยู่เพียง 6 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติล้างมลทินผู้กระทำความผิดทางการเมือง ร.ศ. 130 พุทธศักราช 2475²
2. พระราชบัญญัติลบล้างมลทินให้แก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในกรณีเกณฑ์แรงงานหรือทรัพย์สินในระหว่างมหาสงครามเอเชียบูรพา พ.ศ. 2489³
3. พระราชบัญญัติลบล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499⁴
4. พระราชบัญญัติลบล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2502⁵
5. พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526⁶
6. พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ. 2530⁷

ซึ่งตามกฎหมาย 2 ฉบับแรก เป็นการกำหนดให้ล้างมลทินแก่ผู้กระทำความผิดในฐานที่กำหนด ส่วนฉบับหลังเป็นการกำหนดให้แก่ผู้กระทำความผิดโดยไม่จำกัดฐานความผิด แต่จำกัดด้วยระยะเวลาแห่งการกระทำความผิดและการพ้นโทษ

---

² นายร้อยตำรวจโท เสถียร ลายลักษณ์, นายบุญเรือง นาคินพคุณและนายสำราญ เกตรารักษ์, (รวบรวม), ประชุมกฎหมายประจำศก., เล่ม 45, (ม.ป.ท., 2476), หน้า 397-398.

³ ราชกิจจานุเบกษา 63 (24 ธันวาคม 2489), หน้า 668.

⁴ ราชกิจจานุเบกษา 74 (29 มกราคม 2500), หน้า 278.

⁵ ราชกิจจานุเบกษา 76 (15 ธันวาคม 2502), หน้า 637-639.

⁶ ราชกิจจานุเบกษา 100 (11 มีนาคม 2526), หน้า 1-3.

⁷ ราชกิจจานุเบกษา 104 (3 ธันวาคม 2530), หน้า 1-4.

4.1.1 การล้างมลทินในประเทศไทย

เนื่องจากพระราชบัญญัติล้างมลทินผู้กระทำความผิดทางการเมือง ร.ศ. 130 พุทธศักราช 2475 และพระราชบัญญัติลบล้างมลทินให้แก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ ในกรณีเกณฑ์แรงงาน หรือทรัพย์สินในระหว่างมหาสงครามเอเชียบูรพา พ.ศ. 2489 นั้น เป็นการกำหนดล้างมลทินแก่ผู้กระทำความผิด เป็นเฉพาะฐานความผิดที่กำหนดเท่านั้น ในที่นี้จึงขอกกล่าวถึงการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526 และพระราชบัญญัติ ล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ. 2530 เท่านั้น

การล้างมลทินในประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจเห็นสมควรกำหนดโทษของผู้มีอำนาจ ซึ่งได้แก่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่จะเห็นชอบออกเป็นกฎหมาย ดังนั้น ข้อกำหนดการล้างมลทิน ประโยชน์ และสิทธิที่จะให้ จะถูกกำหนดไว้โดยกฎหมายเฉพาะ

(1) พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 มีรายละเอียด ดังนี้

(ก) บุคคลผู้ได้รับประโยชน์

บุคคลผู้ได้รับประโยชน์กำหนดไว้ 2 ประเภท คือ

1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ที่เกิดก่อนวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ได้แก่วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 หรือได้พ้นไปโดยผลแห่งพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย การพระราชทานอภัยโทษ เนื่องในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกในคราวเดียวกัน ตามมาตรา 2,3

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 937/2502 ตัดสินว่า พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2499 เป็นกฎหมายที่ออกมาล้างมลทินให้แก่ผู้ที่มีมลทินอยู่ก่อนแล้ว คือ ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษได้พ้นโทษไปแล้ว ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คือวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2500

จำเลยต้องโทษและพ้นโทษในวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นวันหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ย่อมไม่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว จำเลยจึงไม่ได้รับผลแห่งการล้างมลทินแต่อย่างใด

2) ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ได้แก่ ผู้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ ผู้ถูกลงโทษให้ออกจากองค์การบริหาร องค์การสาธารณะ เทศบาล หรือสุขาภิบาล และผู้ต้องโทษทางวินัยอย่างอื่น ซึ่งกระทำผิดก่อนวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499 และถูกลงโทษก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ (ตามมาตรา 4)

(ข) ลักษณะของความผิดและโทษที่ได้รับการล้างมลทิน

เนื่องจากถ้อยคำในพระราชบัญญัติฯ ใช้คำว่า "ในกรณีความผิดต่างๆ" จึงแปลความหมายได้ว่า ลักษณะของความผิดต้องเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดไว้ และโทษนั้นก็ต้องเป็นโทษที่กำหนดตามกฎหมาย ได้แก่ โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ตามมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในบรรดาโทษทั้งหมดนี้ จะมีโทษจำคุกสถานเดียวที่เป็นมลทินติดตัวผู้พ้นโทษต่อไป ฉะนั้น โดยความมุ่งหมายของการล้างมลทิน จึงน่าจะมุ่งล้างมลทินแก่ผู้ต้องโทษจำคุกเท่านั้น

ส่วนในกรณีของข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐนั้น ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน ได้กำหนดว่า ต้องเป็นความผิดทางวินัย และโทษทางวินัยที่กำหนดไว้ใน การล้างมลทิน ได้แก่ โทษไล่ออก ปลดออก หรือ ให้ออกจากราชการ หรือองค์การของรัฐ ตลอดจนโทษทางวินัยอย่างอื่น ซึ่งโทษทางวินัยเหล่านี้ เป็นมลทินติดตัวผู้ได้รับลงโทษทางถูกตัดสิทธิ หรือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการรับราชการอีก และทำให้กลายเป็นบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจแก่ การที่จะรับเข้าทำงานในหน่วยงาน หรือสถานประกอบการใด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจะประกอบอาชีพต่อไป

(2) พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องในโอกาสที่กรุงรัตนโกสินทร์ ได้สถาปนามาครบ 200 ปี ในพุทธศักราช 2525 ทางราชการจะได้จัดให้มีงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสนี้ ทางรัฐบาลเห็นสมควรที่จะให้มีการล้างมลทินให้

แก่ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาในคดีความผิดต่างๆ ซึ่งได้พ้นโทษไปแล้ว และผู้ถูกลงโทษทางวินัยของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งได้รับการลงโทษทางวินัยไปแล้ว เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีสิทธิสมบูรณ์เช่นเดียวกับบุคคลทั้งหลายซึ่งไม่เคยรับโทษ

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526 มีรายละเอียด ดังนี้

(ก) บุคคลผู้ได้รับประโยชน์

บุคคลผู้ได้รับประโยชน์กำหนดไว้ 2 ประเภท คือ

1) ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษหรือให้กักกัน ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา 17 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 และพุทธศักราช 2515 ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา 27 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา 200 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 และผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ หรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ทั้งนี้ จะต้องเป็นความผิดซึ่งได้กระทำการหรือในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2525 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ได้แก่วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2526 หรือ ซึ่งได้พ้นโทษไปโดยผลแห่งพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2525 (มาตรา 3 , 4)

2) ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ได้แก่ ข้าราชการหรือลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว และให้รวมถึงผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ หรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในลักษณะทำนองเดียวกับโทษทางวินัย ทั้งนี้ จะต้องเป็นความผิดที่กระทำการหรือในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2525 และได้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมทั้งบรรดาผู้กระทำความผิดวินัยที่ได้รับนิรโทษกรรมก่อน หรือในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2525 แล้ว ไม่ว่าจะได้มีการสอบสวนทางวินัยแล้วหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 3 , 5)

(ข) ลักษณะของความผิดและโทษที่ได้รับการล้างมลทิน

ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดถึงลักษณะของความผิดว่า ต้องเป็นความผิดตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ซึ่งได้แก่

- ความผิดตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 (มาตรา 17)
- ความผิดตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515 (มาตรา 17)
- ความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519 (มาตรา 21)
- ความผิดตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2520 (มาตรา 27)
- ความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 (มาตรา 200)

ลักษณะของความผิดตามกฎหมายดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมายอาญาทั้งสิ้น ความผิดในลักษณะนี้ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักรหรือราชบัลลังก์ หรือกระทำการอันเป็นการบ่อนทำลาย ก่อกวน หรือคุกคามความสงบที่เกิดขึ้นภายในหรือมาจากภายนอกราชอาณาจักร

(3) พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ. 2530

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 นับว่าเป็นมหามงคลอันสำคัญยิ่ง เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในมหามงคลกาลนี้สมควรให้มีการล้างมลทินให้แก่ผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่างๆ ซึ่งได้พ้นโทษไปแล้ว และผู้ถูกลงโทษทางวินัยของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งได้รับการลงโทษทางวินัยไปแล้ว เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีสิทธิสมบูรณ์เช่นเดียวกับบุคคลทั้งหลายซึ่งไม่เคยรับโทษ

สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(ก) บุคคลผู้ได้รับประโยชน์

บุคคลผู้ได้รับประโยชน์ มี 2 ประเภท คือ

1) ผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือกักกัน รวมถึงผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งได้กระทำผิดก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งได้แก่วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 หรือซึ่งได้พ้นโทษโดยผลแห่งพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2530 (มาตรา 3 ,4)

2) ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ได้แก่ ข้าราชการหรือลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์อันได้แก่ ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว และให้หมายความรวมถึง บุคคลใดที่ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์โดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และได้รับโทษทั้งหมดหรือบางส่วนไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(ข) ลักษณะของความผิดและโทษที่ได้รับการล้างมลทิน

เป็นกรณีเดียวกันกับพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 กล่าวคือ ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ใช้คำว่า " ในกรณีความผิดต่างๆ" จึงแปลความหมายได้ว่า ต้องเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดไว้ และโทษนั้นก็ต้องเป็นโทษที่กำหนดตามกฎหมาย

ส่วนอีกกรณีหนึ่ง ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน ซึ่งกำหนดว่า ต้องเป็นความผิดทางวินัย และโทษทางวินัยที่กำหนดไว้ในการล้างมลทิน ได้แก่ โทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการหรือองค์การของรัฐ ตลอดจนโทษทางวินัยอย่างอื่น

4.1.2 ผลของการล้างมลทินในประเทศไทย

การล้างมลทินนั้น มีผลเป็นการล้างไปซึ่งการไร้ความสามารถ การเสื่อมเสียทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากผลของคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก การล้างมลทินจึงเป็นการหยุดยั้งการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้น ยังอาจมีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษา ให้ถือเสมือนกับไม่เคยมีคำพิพากษามาก่อนด้วย การล้างมลทินอาจกำหนดผลให้เป็นการลบล้างคำพิพากษาลงโทษจำ

ถูกได้ ด้วยเหตุที่คำพิพากษานั้นเป็นเครื่องหมาย หรือตราแห่งการกระทำผิดที่สังคมถือเอาเครื่องหมายนั้นมาเป็นเกณฑ์ตัดสินคดีแก่ผู้พ้นโทษ ทั้งที่การบังคับตามคำพิพากษาได้สิ้นสุดลงแล้ว การลบล้างคำพิพากษานั้นเสีย จึงเป็นข้อจำกัดสังคมไม่ให้ถือเอาเป็นเหตุกีดกันผู้พ้นโทษอีกต่อไป และเป็นการสร้างทัศนคติแก่สังคมในการยอมรับ การให้อภัย และให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษที่จะกลับตัวเป็นคนดี เสริมสร้างความมั่นใจในการกลับคืนสู่สังคม

(1) ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499

ตามมาตรา 3 และมาตรา 4 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2499 ได้บัญญัติให้ถือว่า ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุก และพ้นโทษแล้วนั้น มิเคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดในคดีนั้นๆ และผู้ถูกลงโทษทางวินัยก็ถือว่า ไม่เคยต้องถูกลงโทษทางวินัย ทำให้ผู้ที่ได้รับการล้างมลทินได้รับสิทธิที่กฎหมายบางฉบับตัดสินคดี หรือจำกัดสิทธิบางประการนั้นกลับคืน ทำให้ได้รับสิทธิสมบูรณ์เหมือนประชาชนพลเมืองทั้งหลาย

นอกจากนั้น ตามมาตรา 5,6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2499 ได้กำหนดให้บุคคลที่ได้รับการล้างมลทิน หากประสงค์จะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ยศ หรือบรรดาศักดิ์คืนตามที่ได้รับอยู่เดิม ก็ให้แจ้งความประสงค์ไปยังสำนักคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการขอพระราชทานคืนให้ ซึ่งในพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบรอบ 25 พุทธศตวรรษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2502 ได้กำหนดให้แจ้งความประสงค์เป็นหนังสือไปยังสำนักนายกรัฐมนตรี ภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2502 โดยมีเหตุผลคือ ในพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2499 มิได้กำหนดเวลาสิ้นสุดการยื่นความประสงค์ขอรับเครื่องราชฯ ยศ หรือบรรดาศักดิ์คืน สำหรับผู้ได้รับการล้างมลทินไว้ ทำให้เป็นการยุ่งยากแก่การปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในการขอพระราชทานคืนให้ จึงจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดในการขอคืน ถ้าบุคคลผู้ได้รับการล้างมลทินเคยได้รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญมาแล้ว ก็ให้มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญตามเดิม ถ้ายังไม่เคยได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญก็ให้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญ ในการที่ต้องออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ บำนาญ ที่ใช้อยู่ในขณะที่ออกจากราชการนั้น ทั้งนี้ สิทธิในการรับเบี้ยหวัด หรือบำนาญให้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีแนวความคิดที่ว่า กฎหมายล้างมลทินเป็นการอภัยโทษ หรือ การนิรโทษกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีได้คำนึงถึงผลประโยชน์ในแง่ของการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ และไม่นึกถึงความเป็นธรรมที่ผู้พ้นโทษควรจะพ้นจากโทษไปอย่างแท้จริง

(2) ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526

ตามมาตรา 4 และ 5 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2526 ได้บัญญัติว่าให้ถือว่า ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุก และพ้นโทษแล้วนั้น มิได้เคยถูกลงโทษในความผิดนั้นๆ และผู้ถูกลงโทษทางวินัย ก็ถือว่า มิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย หรือมิได้กระทำผิดทางวินัยแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การล้างมลทินตามมาตรา 4 และมาตรา 5 ดังกล่าว จะไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการล้างมลทินในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใดๆทั้งสิ้น

(3) ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ. 2530

ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัตินี้ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 5 ซึ่งผลจะมีลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2526 กล่าวคือ ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกและพ้นโทษแล้วนั้น มิได้เคยถูกลงโทษในความผิดนั้นๆ และผู้ถูกลงโทษทางวินัยก็ถือว่า มิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในคดีนั้นๆ

4.1.3 การล้างมลทินในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นกำหนดการล้างมลทินเป็นการอภัยโทษวิธีหนึ่ง เรียกว่า การคืนสิทธิ (restoration of rights) ซึ่งกำหนดไว้ใน The Amnesty Law (Law No.20 of 1947) เป็นการคืนสิทธิที่ผู้กระทำผิดต้องเสียไปหรือถูกถอนไป เนื่องจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ ทั้งนี้จะกระทำได้เมื่อผู้กระทำผิดนั้น พ้นจากโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือได้รับการอภัยโทษตามมาตรา 9 โดยการพิจารณาเห็นสมควรของฝ่ายบริหาร ซึ่งอาจพิจารณาให้แก่ผู้พ้นโทษโดยทั่วไปหรือเฉพาะบางรายก็ได้ ตามมาตรา 10 วรรค 2

(ก) การให้คืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษโดยทั่วไป

กำหนดโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรี (ตามมาตรา 9) และผู้ได้รับคืนสิทธิสามารถร้องขอต่อพนักงานอัยการท้องถิ่นที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษ เพื่อให้ออกใบรับรอง เป็นหลักฐานในการคืนสิทธิได้ (The Amnesty Law Enforcement Regulations มาตรา 15)

(ข) การให้คืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษเฉพาะราย

เป็นการให้คืนสิทธิจากการร้องขอโดยบุคคลผู้ร้องขอ ซึ่งนอกจากตัวผู้ต้องโทษเองแล้ว พนักงานอัยการ หรือหัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติ ยังสามารถทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาติ ให้มีการคืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษได้เองด้วย ส่วนรายละเอียดของแบบการร้องขอให้คืนสิทธิและการพิจารณานั้น มีปรากฏอยู่ใน The Amnesty Law Enforcement Regulations ดังนี้

1) การร้องขอให้คืนสิทธิ

คำร้องขอของผู้พ้นโทษต้องระบุรายละเอียด ได้แก่ วัน เดือน ปี เกิด อาชีพ ภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน ศาลที่มีคำพิพากษาให้ลงโทษ วันที่มีคำพิพากษา ประเภทของความผิด การกระทำความผิดครั้งก่อน ประเภทของโทษที่ได้รับ ระยะเวลาที่ถูกจำคุกหรือจำนวนค่าปรับ เงื่อนไขในการลงโทษ และเหตุผลในการลงโทษ (มาตรา 9)

การยื่นคำร้องขอ ในกรณีผู้พ้นโทษเคยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติหรือได้รับการพักการลงโทษแบบคุมประพฤติ ต้องยื่นคำร้องขอต่อสำนักงานคุมประพฤติครั้งหลังสุด และเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติแห่งนั้น ที่จะทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาติ ในกรณีผู้พ้นโทษไม่เคยถูกคุมประพฤติ ต้องยื่นต่อพนักงานอัยการ ณ ที่ทำการอัยการท้องถิ่นที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษครั้งหลังสุดตั้งอยู่ และเป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ (มาตรา 3(1), 3(2))

การทำความเห็นเสนอคณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาตินั้น ต้องทำเป็นหนังสือ ประกอบด้วยเอกสารหลักฐานต่างๆ ได้แก่ สำเนาคำพิพากษา เอกสารแสดงการพ้นโทษ เอกสาร

แสดงผลการสอบสวนเกี่ยวกับความประพฤติของผู้พ้นโทษ การทำมาหากิน อาชีพในปัจจุบันและอนาคต เรื่องอื่นๆในทำนองเดียวกัน พร้อมกับคำร้องขอของผู้พ้นโทษในกรณีที่ผู้พ้นโทษเป็นผู้ร้องขอเอง (มาตรา 4) และการเสนอให้คืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษเฉพาะบางส่วน ต้องระบุถึงประเภทของสิทธิที่จะคืนให้อย่างชัดเจน (มาตรา 5)

2) การพิจารณาให้คืนสิทธิ

เมื่อได้รับความเห็นจากหัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอัยการคณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาติ จะทำความเห็นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหลังจากพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้คืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษ แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรให้คืนสิทธิ คณะกรรมการฯ จะแจ้งผลไปยังสำนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอัยการ เพื่อแจ้งแก่ผู้ร้องขอทราบต่อไป คณะรัฐมนตรีจะประชุมพิจารณาการให้คืนสิทธิแก่ผู้พ้นโทษ และเมื่อมีมติให้คืนสิทธิแล้วจะเสนอให้จักรพรรดิลงพระนาม⁸ ในหมายอภัยโทษ (writ of Amnesty) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะสั่งการให้คณะกรรมการ ส่งหมายอภัยโทษให้คืนสิทธิแก่พนักงานอัยการท้องถิ่น พนักงานอัยการจะส่งต่อให้ผู้พ้นโทษ หรือแก่สำนักงานคุมประพฤติ เพื่อแจ้งหรือส่งต่อผู้พ้นโทษ และพนักงานคุมประพฤติต้องแจ้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทราบโดยไม่ชักช้า หลังจากได้ส่งหมายให้ผู้พ้นโทษแล้ว (มาตรา 11 , 12) และพนักงานอัยการจะเป็นผู้จัดบันทึกการให้คืนสิทธิดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในบันทึกเกี่ยวกับคำพิพากษา (มาตรา 14)

ในกรณีผู้พ้นโทษได้ร้องขอไปแล้วไม่เป็นผล ผู้พ้นโทษจะทำคำร้องขอครั้งต่อไปได้อีกหลังจาก 1 ปี นับแต่วันมีคำร้องขอครั้งแรก (มาตรา 7 , 8)

4.1.4 ผลของการล้างมลทินในประเทศญี่ปุ่น

ผู้พ้นโทษที่ได้รับการให้คืนสิทธิ จะได้รับสิทธิต่างๆที่เสียไปหรือถูกถอนสิทธิไป กลับคืนมาทั้งหมด หรือบางส่วนตามที่กำหนดไว้ในหมายอภัยโทษ หรือคำสั่งคณะรัฐมนตรี เช่น

---

⁸ Rehabilitation Bureau , Non- Institution Treatment of Offenders in Japan, (Japan : Ministry of Justice , 1974), p.55.

สิทธิในการประกอบอาชีพ หรือสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีผลเป็นการปลดเปลื้องมลทินแก่ผู้พ้นโทษในทางสังคมและทางด้านจิตใจ⁹

การให้คืนสิทธิไม่มีผลไปถึงตัวคำพิพากษาให้ลงโทษ กล่าวคือ คำพิพากษานั้นยังคงมีอยู่ต่อไป และอาจให้มีผลให้ถูกเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดอีกหรือเป็นอุปสรรคในการพิจารณาการลงโทษ

4.1.5 การล้างมลทินในประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้กำหนดให้การล้างมลทิน เป็นสิทธิของผู้พ้นโทษตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน (The Rehabilitation of Offenders Act , 1974)¹⁰ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 1 กรกฎาคม 1975 ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ล้างมลทินโดยผลของกฎหมายทันทีที่ครบเงื่อนไขที่กำหนด กล่าวคือ

(ก) บุคคลผู้ที่ได้รับการล้างมลทิน

ตามมาตรา 5 (1) กำหนดให้ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษบางชนิดไม่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องโทษจำคุก หรือต้องถูกคุมประพฤติเกินกว่า 30 เดือน โทษกักขัง และโทษกักขังจนกว่าจะได้รับการอภัยโทษจากราชินี หรือกักขังตลอดชีวิต หรือกักขังเกินกว่า 30 เดือน ตามกฎหมายเกี่ยวกับความผิดเด็กและเยาวชน ส่วนผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษอย่างอื่นนอกจากนี้ มีสิทธิได้รับการล้างมลทินทั้งสิ้น และให้รวมถึงผู้ต้องโทษทางวินัยด้วย ฉะนั้น สำหรับผู้ต้องโทษจำคุกที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินจะต้องเป็นผู้ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 30 เดือน และยิ่งกว่านั้น ตามมาตรา 1 ผู้ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 30 เดือน อาจถูกจำกัดสิทธิในการล้างมลทินได้ หากกระทำความผิดอีกในระหว่างรอการล้างมลทินในความผิดแรก และความผิดครั้งหลังนั้นได้รับโทษจำคุกเกินกว่า 30 เดือน

⁹ Ibid ., pp. 53-54.

¹⁰ Halbury 's Statutes of England , Third Edition , Volume 44 , Continuation Vol.1974, (London : Butter Worth , 1975),pp.148-163.

(ข) ระยะเวลาเพื่อการล้างมลทิน

ตามมาตรา 5 และมาตรา 6 ได้กำหนดระยะเวลาภายหลังพ้นโทษ ที่ให้มีผลเป็นการล้างมลทินแก่ผู้ต้องโทษ ตามความหนักเบาของโทษดังต่อไปนี้

- คำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือกำหนดการคุมประพฤติเกินกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 30 เดือน มีระยะเวลา 10 ปี
- ความผิดฐานไป่ออกจากราชการเพราะประพฤติดิฉินัย มีระยะเวลา 10 ปี
- คำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน มีระยะเวลา 7 ปี
- ความผิดฐานไป่ออกจากงานในกรณีธรรมดา มีระยะเวลา 7 ปี
- ความผิดที่มีโทษกักขังในกรณีกระทำความผิดระเบียบวินัย มีระยะเวลา 5 ปี
- ความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษอย่างอื่น ๆ มีระยะเวลา 5 ปี

ในกรณีที่บุคคลต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 1 ครั้ง และมีระยะเวลาสำหรับการล้างมลทินแตกต่างกันไป ให้ถือตามระยะเวลาที่ยาวกว่า และในระหว่างที่อยู่ในระยะเวลาที่บุคคลกำลังรอการล้างมลทิน บุคคลนั้นได้กระทำความผิดซ้ำอีก แต่คำพิพากษาลงโทษจำคุกในคดีหลังไม่เกินกว่า 30 เดือน ระยะเวลาสำหรับการล้างมลทินโทษจำคุกในคดีแรก จะต้องขยายออกไปให้มีผลเป็นการล้างมลทินในวันเดียวกันกับวันถึงกำหนดชำระล้างมลทินสำหรับความผิดครั้งหลัง

การนับระยะเวลาให้นับตั้งแต่วันพ้นโทษ ในกรณีได้รับการปลดปล่อยโดยมีเงื่อนไขหรืออยู่ภายใต้การคุมประพฤติ ระยะเวลาในการล้างมลทิน จะเริ่มนับหลังจากพ้นโทษมาแล้ว 1 ปี หรือหลังจากสิ้นสุดเงื่อนไข หรือการคุมประพฤติแล้ว ทั้งนี้แล้วแต่ว่าระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน (มาตรา 4 (4))

4.1.6 ผลของการล้างมลทินในประเทศอังกฤษ

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินของประเทศอังกฤษ (The Rehabilitation of Offenders Act , 1974) ได้กำหนดผลของการล้างมลทินไว้ว่า ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินแล้ว จะได้รับการปฏิบัติเสมือนว่าเขาไม่เคยถูกฟ้องร้อง หรือต้องคำพิพากษาว่ามีความผิด หรือถูกตัดสิทธิลงโทษจำคุก และผลของการล้างมลทินทำให้ไม่อาจกล่าวอ้างคำพิพากษาลงโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดได้รับการล้างมลทินแล้วนั้น มาใช้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาใดๆของ

ศาลว่าเขาเคยกระทำผิด หรือเคยถูกฟ้องร้อง หรือเคยถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว อีกทั้งบุคคลผู้ได้รับการล้างมลทินนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงหรือเปิดเผยหลักฐานว่าเขาเคยต้องโทษมาแล้ว เช่น ในกรณีของการยื่นใบสมัครงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติเอาโทษแก่บุคคลที่มีหน้าที่รักษา หรือเข้าถึงเอกสารทางราชการ ซึ่งได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับว่า บุคคลใดกระทำความผิดและได้รับการล้างมลทินแล้ว จากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว หากนำข้อมูลนั้นมาเปิดเผยให้บุคคลภายนอกรับรู้โดยไม่มีอำนาจ ทั้งนี้ได้บัญญัติให้เป็นความผิดที่มีโทษปรับ ซึ่งถือเป็นความผิดทางอาญา และกฎหมายยังได้บัญญัติเอาโทษแก่บุคคลที่ได้ข้อมูลดังกล่าวจากเอกสารทางราชการมาโดยกลฉ้อฉล หรือโดยทุจริต หรือโดยการให้อามิสสินจ้าง เป็นความผิดที่มีโทษทั้งจำคุกและโทษปรับ

จากการศึกษาถึงการล้างมลทินในประเทศไทยและต่างประเทศนั้น จะพบว่า ในประเทศไทยนั้น การออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการล้างมลทิน จะมีแนวคิดไปในทางการอภัยโทษ หรือนิรโทษกรรม ซึ่งมีได้คำนึงถึงผลประโยชน์ในแง่ของความเป็นธรรมที่ผู้พ้นโทษควรจะได้รับ และทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะ ผู้พ้นโทษยังคงเสมือนได้รับการลงโทษอย่างไม่รู้จักจบสิ้น เนื่องจากผลของกฎหมายบางประการที่ยังคงจำกัดสิทธิของผู้พ้นโทษอยู่ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนการล้างมลทินในต่างประเทศนั้น จะเห็นว่า จุดประสงค์ของการออกกฎหมายล้างมลทิน เป็นการแสดงถึงความพยายามที่จะขจัดผลร้ายของคำพิพากษาลงโทษจำคุก และทำให้ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษตามกฎหมายมาอย่างเพียงพอแล้วนั้น พ้นจากโทษไปโดยสิ้นเชิง โดยไม่ต้องกังวลใจอีกว่าตนจะได้รับการจำกัดสิทธิใดๆอีกบ้าง ซึ่งถือเป็นการปลดปล่อยตราบาปที่ติดตัวของผู้ที่เคยกระทำผิดออกไป

4.1.7 การกำหนดวิธีการล้างมลทินในประเทศไทย

เพื่อขจัดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการลงโทษ อันได้แก่ การที่ผู้พ้นโทษได้รับผลร้ายจากการต้องโทษจำคุก และเมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว ก็เกิดปัญหาการลงโทษที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งเปรียบเสมือนกับว่าสังคมได้ลงโทษพวกเขาต่อไปอีกซึ่งเป็นอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคม ดังนั้นการแก้ปัญหานี้จึงสมควรที่จะกระทำโดยการลบล้างคำพิพากษานั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ควรจะมีการยอมรับให้

มีการลงคำพิพากษาให้สิ้นสุดลง ในกรณีที่คำพิพากษานั้นไม่มีประโยชน์ที่จะคงสภาพไว้อีกต่อไปด้วย อย่างไรก็ตาม หากคำนึงถึงแนวความคิดของสังคมที่ต้องการคงคำพิพากษานั้นไว้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการข่มขู่ และเพื่อป้องกันภัยล่วงหน้าที่คาดว่าผู้พ้นโทษยังเป็นบุคคลที่ยังเป็นภัยอยู่ ซึ่งเป็นผลให้สังคมไม่ยอมรับผู้พ้นโทษจำคุกนั้น โดยเห็นว่าการที่จะลงคำพิพากษาไปเสียเลยทันทีเมื่อพ้นจากโทษ ก็จะเป็นการขัดกับแนวความคิดดังกล่าว จึงควรกำหนดให้การลงคำพิพากษานั้น มีหลักการอยู่ที่ความไม่เป็นภัยของผู้พ้นโทษ โดยกำหนดให้มีการพิสูจน์ความประพฤติของผู้พ้นโทษจำคุกให้สังคมได้ประจักษ์ถึงความไม่เป็นภัยของผู้พ้นโทษก่อนและกำหนดให้มีการลงคำพิพากษานั้น ควรจะมีการคำนึงถึงฐานความผิดที่ต้องโทษได้กระทำด้วย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ในความผิดบางฐาน เช่น ความผิดต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินีรัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งถือเป็นความผิดที่ร้ายแรงนั้น ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษออกมายังไม่ควรได้รับสิทธิในการลงคำพิพากษา

เมื่อพิจารณาจากพื้นฐานของแนวความคิดเรื่องของการล้างมลทินในประเทศไทย ตามกฎหมายล้างมลทิน ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบรอบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 จะเห็นว่า ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ รัฐก็ยอมรับในความยากลำบากของผู้พ้นโทษจำคุกที่มีมลทินติดตัว ซึ่งถือเป็นตราบาปที่ติดอยู่ในจิตใจ ดังนั้น การล้างมลทินจึงน่าจะเป็นวิธีที่ชุบชีวิตใหม่ให้แก่เขา ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายบางฉบับที่ได้กำหนดข้อคัดสิทธิบางประการในการประกอบอาชีพของผู้ที่เคยต้องโทษจำคุก ก็ยังยอมรับให้มีข้อยกเว้น ในกรณีที่พ้นโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่กำหนดหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้นพิจารณาเห็นสมควรยกเว้นให้ ทำให้เห็นได้ว่า สังคมยอมที่จะเชื่อถือ และปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นต่อเมื่อแน่ใจได้ว่า เขาจะไม่เป็นภัยต่อสังคมอีกต่อไป เพียงแต่ยังไม่ได้กำหนดวิธีการพิสูจน์ความประพฤติของผู้พ้นโทษให้เป็นสิทธิแก่ผู้พ้นโทษในทุกกรณี

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ประเทศไทยควรจะมีการนำพระราชบัญญัติการล้างมลทินมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิด โดยเสริมกระบวนการติดตามผลและการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษให้ใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ทำให้ผู้พ้นโทษเกิดความตื่นตัว มีความมุ่งมั่นในการที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเอง เมื่อผู้พ้นโทษมีกำลังใจในการใช้ชีวิตที่ดีในสังคม ความรู้สึกต่อต้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เพื่อการติดตามผลก็จะลดลง ความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมก็จะหมดไป นอกจากนี้ การล้างมลทินยังเป็นเครื่องยืนยันถึงการเป็นผู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วของผู้พ้นโทษ ก่อให้เกิดความมั่นใจแก่สังคมว่า ผู้พ้นโทษจะไม่เป็นภัยต่อสังคมอีกต่อไป จึง

เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาการไม่ยอมรับของสังคม และยังช่วยขจัดทางที่จะทำลายโอกาสในการที่จะประกอบอาชีพของตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างเสริมจิตใจด้วยการให้สิทธิที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมอีกด้วย

ในการกำหนดวิธีการล้างมลทินในประเทศไทยที่สมบูรณ์นั้น ควรจะมีแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้พ้นโทษ ในแง่ของการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิดและเสริมกระบวนการติดตามผล และการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษตามที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การกำหนดวิธีการล้างมลทินจึงควรกำหนดให้เป็นสิทธิตามกฎหมายแก่ผู้พ้นโทษโดยทั่วไป คือ มีการบัญญัติกฎหมายให้มีการล้างมลทินโดยทางศาล และโดยผลของกฎหมาย ดังนี้

1. การล้างมลทินโดยทางศาล

ศาลจะมีหน้าที่ไต่สวนถึงความประพฤติของผู้พ้นโทษ เพื่อให้การล้างมลทินได้ผลเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดอย่างแท้จริง และศาลยังมีอำนาจสั่งการให้ล้างมลทินแก่ผู้พ้นโทษอีกด้วย

2. การล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย

มีผลเป็นการล้างมลทินโดยอัตโนมัติ เมื่อผู้พ้นโทษได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้วางเอาไว้ โดยที่ผู้พ้นโทษไม่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาลให้ทำการไต่สวน ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ไขในกรณี que ผู้พ้นโทษไม่ต้องการมีแบบพิธี

4.1.7.1 เงื่อนไขและวิธีการล้างมลทิน

ก. เงื่อนไข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการพ้นโทษจำคุกนั้น ควรจะกำหนดให้เป็นประโยชน์เฉพาะผู้ที่ได้รับโทษครบถ้วนตามคำพิพากษา หรือพ้นโทษโดยการอภัยโทษเท่านั้น เพราะผู้ที่หลบหนีจากโทษจนพ้นอายุความการลงโทษ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจนเพียงพอแล้ว ส่วนในเรื่องของระยะเวลาหลังพ้นโทษ ควรกำหนดว่า ผู้พ้นโทษต้องพ้นจากโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่

กำหนดไว้ก่อน ซึ่งจะคำนึงถึงความหนักเบาของโทษ และควรกำหนดให้สัมพันธ์กับระยะเวลาเพื่อการเพิ่มโทษ กล่าวคือ ต้องกำหนดไว้ไม่น้อยกว่าระยะเวลาเพิ่มโทษ ตามมาตรา 56 และ มาตรา 58 แห่งประมวลกฎหมายอาญา สำหรับผู้พ้นโทษจากฐานความผิดที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น จะไม่ได้รับพิจารณาให้มีการล้างมลทิน โดยถือว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรง และเป็นผลดีในเชิงข่มขู่มิให้มีการกระทำความผิดในฐานดังกล่าว หรือมีการยับยั้งชั่งใจที่จะกระทำความผิด

ส่วนข้อยกเว้นเกี่ยวกับระยะเวลาหลังพ้นโทษ และข้อยกเว้นความผิดที่ไม่ถือเป็นอุปสรรคแก่การล้างมลทิน เนื่องจากในสังคมไทยได้ยอมให้อภัยแก่บุคคลผู้เคยต้องโทษจำคุกในความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่กระทำโดยประมาท และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน โดยถือว่าเป็นผู้ที่มีช่อบุคคลที่มีจิตใจชั่วร้าย และไม่ถือเป็นเหตุเพิ่มโทษหรือข้อตัดสิทธิใด ๆ ดังนั้น สำหรับการต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิดดังกล่าว จึงควรได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายไปโดยทันที เพื่อเป็นข้อยืนยันความสิ้นสุดของโทษ

ข. วิธีการ

วิธีการในการล้างมลทินนั้น ในกรณีการล้างมลทินโดยผลทางกฎหมาย จะมีผลเป็นการล้างมลทินโดยอัตโนมัติ เมื่อมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขตามกฎหมายแล้ว ส่วนในกรณีการล้างมลทินโดยทางศาลนั้น ผู้พ้นโทษจะต้องทำการร้องขอให้มีการล้างมลทิน ซึ่งนอกจากผู้พ้นโทษที่มีสิทธิจะร้องขอต่อศาลแล้ว ควรมีการกำหนดให้คู่สมรส บุพการี หรือผู้สืบสันดานของผู้พ้นโทษร้องขอได้ ในกรณีที่ผู้พ้นโทษถึงแก่ความตายแล้ว เนื่องจากการที่ผู้กระทำความผิดได้รับมลทินจากโทษจำคุกนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวของเขาด้วย และในการพิจารณาไต่สวนความประพฤติของผู้พ้นโทษโดยศาลนั้น ควรเปิดโอกาสให้มีการสืบพยานโต้แย้งได้แต่ควรพิจารณาเป็นการลับและควรให้ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจถึงความประพฤติของผู้พ้นโทษ และรายงานต่อศาล เพื่อประกอบพิจารณาล้างมลทินด้วย และหากศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ ก็ควรกำหนดระยะเวลาที่อาจยื่นคำร้องขอใหม่ได้อีก

ข้อเสนอในการออกกฎหมายลบล้างมลทินที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยในอนาคต โดยใช้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติลบล้างมลทิน พ.ศ. ...." ทั้งนี้ ต้องมีบทบัญญัติที่สำคัญดังนี้

- หมวดที่ 1 : บทบัญญัติเพื่อนิยามความหมาย ได้แก่ การลบล้างมลทิน ผู้พ้นโทษจำคุก การคืนสิทธิ
- หมวดที่ 2 : บทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้คืนสิทธิ ได้แก่ ผู้พ้นโทษจำคุกมีสิทธิในการร้องขอให้ลบล้างมลทิน หรือร้องขอให้คืนสิทธิแก่ตน โดยจะต้องเป็นผู้พ้นโทษที่เคยได้รับโทษจำคุก ในความผิดตามฐานความผิดที่กำหนด ซึ่งคำนึงถึงระยะเวลาที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ทั้งนี้ ผู้พ้นโทษจำคุกที่จะได้รับสิทธิในการร้องขอ ให้มีการลบล้างมลทินแก่ตนนั้น จะต้องถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี และให้รวมถึงผู้ต้องโทษทางวินัยด้วย
- หมวดที่ 3 : บทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอ ได้แก่ ผู้พ้นโทษที่เคยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติต้องยื่นคำร้องขอต่อกรมคุมประพฤติ ส่วนในกรณี ผู้พ้นโทษไม่เคยถูกคุมประพฤติจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล คำร้องขออย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เดือน ปี เกิด อาชีพ ภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน ศาลที่มีคำพิพากษาให้ลงโทษ วันที่มีคำพิพากษา ประเภทของความผิด ประเภทของโทษที่ได้รับ และนอกจากนี้ จะต้องประกอบด้วยเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ได้แก่ สำเนาคำพิพากษา เอกสารแสดงการพ้นโทษ เอกสารแสดงผลการสอบสวนเกี่ยวกับความประพฤติของผู้พ้นโทษ การประกอบอาชีพในปัจจุบันและอนาคต
- หมวดที่ 4 : บทบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาให้คืนสิทธิ ได้แก่ กระบวนการพิจารณาคำร้องของผู้พ้นโทษจำคุก และการมีคำสั่งให้คืนสิทธิ
- หมวดที่ 5 : บทบัญญัติเกี่ยวกับการลบล้างโทษจำคุก ได้แก่ บทบัญญัติที่กำหนดว่าเมื่อผู้พ้นโทษจำคุกได้รับการคืนสิทธิ หรือลบล้างมลทินตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ถือว่าไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาก่อน
- หมวดที่ 6 : อื่น ๆ

เหตุผลที่ผู้เขียนเสนอให้มีการออกกฎหมายขึ้นใหม่เช่นนี้ ก็เพื่อให้รัฐคำนึงถึงความเป็นธรรมที่ผู้พ้นโทษควรจะได้รับ และเป็นประโยชน์ในแง่ของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมประกอบกันไปด้วย ส่วนการกำหนดระยะเวลาในการรับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีนั้น จะพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลที่พิพากษาให้ลงโทษ โดยเห็นว่า ระยะเวลา 5 ปีในการรับโทษจำคุกนั้น ผู้กระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาจากศาลแล้วอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึง พฤติการณ์แห่งคดี คำสารภาพของผู้ต้องหาจำนวนครั้งที่กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ประกอบกับเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งศาลได้พิจารณาและมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่เป็นผู้ที่มึนคานเป็นผู้ร้าย หรืออาจจะ

กระทำผิด โดยประมาท บันดาลโทษะ ป้องกันตนเองหรือมีเหตุจำเป็นในการกระทำผิด ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงว่า ในแต่ละฐานความผิดนั้น จะมีอัตราโทษจำคุกสูงสุดเกินกว่า 5 ปีหรือไม่ หากศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีนั้น ผู้พ้นโทษจำคุกย่อมได้รับสิทธิในการล้างมลทินตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเมื่อก้าวถึงความปลอดภัยของประชาชนในสังคมแล้ว อัตราของระยะเวลาการต้องโทษจำคุกตามที่กำหนดไว้นี้ นับว่าเหมาะสม

4.2 การปรับปรุงพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม พ.ศ. 2497 เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

ในอดีต มีกฎหมายซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อบุคคลผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการที่จะบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ หรือเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ฉบับนี้คือ " หลักการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ ที่การแก้ไขบุคคลซึ่งทำความผิดมาแล้วให้สำนึกในความผิด โดยวิธีแก้ไขสมุฏฐานของความคิดประกอบกับเหตุผลอื่นๆ หรือจัดให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วมีอาชีพเป็นปีกแผ่น โดยช่วยประคับประคองอุปการะให้ได้ประกอบอาชีพโดยชอบ คอยดูแลตักเตือนให้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี การช่วยเหลือนี้ต้องประสานงานกับหลายสาขา และรัฐบาลจำเป็นต้องจัดดำเนินการสงเคราะห์ในขั้นต้น จึงสมควรที่จะจัดตั้งสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลขึ้น โดยความมุ่งหมายในการที่จะให้ความอุปการะและจัดหาเลี้ยงชีพให้แก่ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรมตามคำสั่งศาล ซึ่งทางการเรือนจำทัณฑสถาน และสถานฝึกอบรมได้ดำเนินการฝึกอบรมไว้แล้วในเบื้องต้นให้สัมฤทธิ์ผลให้มีทางทำมาหาเลี้ยงชีพตามควรแก่สภาพ เพื่อที่จะให้ผู้นั้นได้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่ไปก่อเหตุร้ายให้เป็นภัยแก่สังคมอีก " ¹¹

¹¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลผู้ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม พ.ศ. 2497.

4.2.1 แนวความคิดและเหตุผลของพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลฯ พ.ศ. 2497

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า เมื่อผู้กระทำผิดซึ่งต้องโทษอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นระยะเวลานาน สภาพทางครอบครัว สภาพทางสังคม รวมถึงสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้ต้องโทษเอง ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลให้ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปลดปล่อยออกมาแล้วขาดผู้อุปการะ หรือไม่มีหลักแหล่งพอที่จะประกอบอาชีพสุจริตหาเลี้ยงชีพได้ ต้องเที่ยวเตร่เร่ร่อนอยู่ในที่ต่างๆ เพราะความจำเป็นบังคับ ในที่สุดอาจจะตกเป็นเหยื่อแห่งอาชญากรรมหมุนเวียนกลับมาต้องโทษอีกไม่เป็นที่สิ้นสุด นับเป็นภัยต่อความสงบสุขในทางปกครอง และการทำมาหาเลี้ยงชีพของสุจริตชนเป็นอย่างยิ่ง

รัฐบาลไทยในขณะนั้น ซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้มีการร่างกฎหมายและประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติขึ้นในเวลาต่อมา ทั้งนี้โดยมีแนวความคิดเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำในเบื้องต้น ซึ่งนับเป็นแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในส่วนของที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติ ข้อ 80 ซึ่งบัญญัติว่า " นับแต่วาระแรกที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ควรจะได้พิจารณาถึงอนาคตของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ และจะต้องส่งเสริมช่วยเหลือให้ผู้ต้องขังดำรงไว้ซึ่งหรือสร้างเสริมสัมพันธภาพส่วนบุคคล หรือกับสังคมภายนอกเรือนจำ ในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครอบครัวของผู้ต้องขัง รวมทั้งการแก้ไขปรุงแต่งความประพฤติให้กลับคืนสู่สังคมปกติต่อไป "

แนวความคิดและเหตุผลของพระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยให้ได้มีอาชีพหรือรายได้สำหรับบำรุงเลี้ยงตนเองและครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และนอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วยในแง่ของความปลอดภัยจากการที่ผู้พ้นโทษจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

4.2.2 บุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลฯ พ.ศ. 2497

บุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัตินี้ ในมาตรา 3 มี 4 ประเภท คือ

(1) นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกปล่อยพ้นโทษ ซึ่งหมายถึง ผู้กระทำผิดที่ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุก และได้รับโทษครบกำหนดแล้ว

(2) นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้ รับการพักการลงโทษ

(3) ผู้ต้องกักกันซึ่งถูกปล่อยพ้นโทษ โทษกักกันในอดีต มิใช่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่ถือว่าเป็นโทษสถานหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2497¹² ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงการกักกันมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499¹³

(4) เด็กหรือเยาวชนที่ศาลส่งตัวมารับการฝึกและอบรม ณ สถานฝึกและอบรมของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งพินกำหนดการฝึกอบรม

แต่ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากจะต้องเป็นบุคคลทั้ง 4 ประเภทตามที่กล่าวมาแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษในฐานความผิดที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้ด้วย ตามมาตรา 3 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติว่า " โดยเป็นผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ฐานสมคบกันเป็นอั้งยี่และช่องโจรผู้ร้าย ตามมาตรา 177 มาตรา 178 และมาตรา 180 ถึงมาตรา 182 ฐานกระทำให้เกิดภัยอันตรายแก่สาธารณชน และกระทำให้สาธารณชนปราศจากความสะดวกในการไปมาและการส่งข่าวและของถึงกัน ตามมาตรา 185 มาตรา 186 และมาตรา 190 ถึงมาตรา 193 ฐานปลอมแปลงเงิน ตามมาตรา 202 ถึงมาตรา 209 ฐานประทุษร้ายต่อชีวิต ตามมาตรา 249 ถึงมาตรา 251 ฐานกระทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ ตามมาตรา 270 มาตรา 272 และมาตรา 274 ถึงมาตรา 277 ฐานประทุษร้ายแก่ทรัพย์ ตามมาตรา 288 ถึงมาตรา 303 มาตรา 306 และมาตรา 319 "

4.2.3 ลักษณะและขอบเขตของการให้การสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติฯ

ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม พ.ศ. 2497 นี้ ได้บัญญัติว่า " ให้จัดตั้งสถานสงเคราะห์ เพื่อให้ความสงเคราะห์แก่บุคคลผู้อยู่ในข่ายรับความสงเคราะห์ โดยการช่วยเหลือเพื่อให้มีที่อยู่อาศัย มีการทำมาหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ ตามควรแก่อัตภาพเพื่อสวัสดิภาพแห่งสังคม "

¹²จิตติ ดิงศภัทย์, ถ้อยอธิบายประมวลกฎหมายอาญา, ภาค 1 ตอนที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักศึกษาอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา , 2518), หน้า 1023.

¹³ราชกิจจานุเบกษา 73 (15 พฤศจิกายน 2499), หน้า 1.

เมื่อผู้พันโทษไม่ประสงค์จะกลับภูมิลำเนา แต่ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพ กรมราชทัณฑ์ก็จะติดต่อขอให้กรมแรงงานจัดหางานให้ทำ และหากผู้ต้องขังคนใดมีความตั้งใจที่จะมีที่ดินไว้เป็นกรรมสิทธิ์ สำหรับใช้ประกอบอาชีพทางเกษตรเมื่อผู้พันโทษ กรมราชทัณฑ์ก็จะติดต่อไปยังกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อขอให้ช่วยเหลือรับเข้าเป็นสมาชิกในนิคมสร้างตนเอง ดังนั้น จะเห็นว่าหน่วยงานที่จะรับผิดชอบในการให้ความสงเคราะห์แก่บุคคลที่อยู่ในข่ายให้ความสงเคราะห์นั้น ก็คือ กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งจะได้รับการติดต่อจากกรมราชทัณฑ์ ส่วนในเรื่องของการจัดตั้งสถานสงเคราะห์นั้น ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา (ตามมาตรา 4 วรรค 2)

ในปี พ.ศ. 2499 กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นเป็นแบบองค์การกึ่งราชการ (Semi-official) เรียกชื่อว่า " มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ " ตามตราสารของมูลนิธิ มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์มีจุดประสงค์เพื่อจัดสวัสดิการแก่บรรดาผู้ต้องขัง และผู้พันโทษ ซึ่งต้องราชทัณฑ์ตามกฎหมายการสงเคราะห์นั้น ให้กระทำทุกวิถีทางตามมติของคณะกรรมการ อาทิ การให้เครื่องอุปโภคบริโภค การศึกษา ที่อยู่อาศัย ค่าพาหนะเบื้องต้นในการกลับภูมิลำเนา การจัดหาอาชีพ ตลอดจนเงินทุนและเครื่องมือในการประกอบอาชีพ คณะกรรมการของมูลนิธิมีจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้ง แต่เนื่องจากมูลนิธิมีทุนน้อย การปฏิบัติงานก็ได้แต่เพียงร่วมทำไปกับกรมราชทัณฑ์ ในส่วนที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์เท่านั้น จึงเป็นผลให้การดำเนินงานของมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

มาตรา 9 ของพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลดังกล่าวนี้ ได้บัญญัติว่า " ให้กรมประชาสงเคราะห์ ผึก จัดหา หรือกำหนดงานให้ผู้ที่ได้รับความสงเคราะห์ประกอบ โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมของผู้นั้น เพื่อให้ผู้นั้นพึงยึดเป็นอาชีพในภายหน้า "

จากการที่ผู้ต้องขังได้รับการฟื้นฟูแก้ไขลักษณะนิสัย ความประพฤติรวมทั้งได้รับการฝึกอาชีพในเรือนจำแล้วนั้น ผู้ต้องขังย่อมมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพติดตัวมาบ้าง ดังนั้น กรมประชาสงเคราะห์ในฐานะผู้รับผิดชอบในงานสงเคราะห์บุคคลเหล่านี้ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อที่จะให้การฝึกหรือจัดหางานที่เหมาะสมให้กับบุคคลที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการสงเคราะห์ได้ทำ นอกจากนี้ บุคคลผู้ที่ได้รับความสงเคราะห์ จะได้รับเครื่องนุ่งห่มและเครื่องยังชีพที่จำเป็น รวมทั้งอาจได้รับอนุญาตจากกรมประชาสงเคราะห์ให้หาประโยชน์ในที่ดินแปลงใดแปลงหนึ่ง ซึ่งจัดไว้เพื่อการนั้น

เป็นการชั่วคราว หรือทำงานหาประโยชน์อย่างอื่น โดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดตามสมควร และอาจได้รับเครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องอุปโภคอื่นที่ใช้ในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น (ตามมาตรา 11)

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์อาจได้รับอนุญาตจากกรมประชาสงเคราะห์ให้นำคู่สมรสหรือบุคคลอื่นที่สมควรไปอยู่ด้วยได้ (ตามมาตรา 10)

4.2.4 ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ

- อำนาจในการพิจารณาบุคคลที่อยู่ในข่ายให้ความสงเคราะห์

ในมาตรา 5 บัญญัติว่า " เมื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์เห็นว่า บุคคลผู้อยู่ในข่ายรับความสงเคราะห์ ผู้ใดจะเป็นผู้ไม่มีอาชีพหรือรายได้ เพื่อสั่งให้ผู้นั้นได้รับความสงเคราะห์ โดยจัดให้ไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ได้ไม่เกินห้าปี.."

ในการนี้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ มีอำนาจในการพิจารณาว่า ผู้ใดสมควรที่จะได้รับการสงเคราะห์ ทั้งนี้ จะต้องมีการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้ที่มีหน้าที่ในการสอบสวนนี้ จะมีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ตามมาตรา 5 วรรค 2) ส่วนระยะเวลาที่จะให้การสงเคราะห์นั้น อธิบดีกรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้กำหนดโดยมีระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี และจัดให้ไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ได้ก่อนวันที่ผู้อยู่ในข่ายได้รับความสงเคราะห์จะถูกปล่อยพ้นโทษ หรือพ้นกำหนดการฝึกอบรมไม่เกิน 15 วัน และในเวลาใดๆไม่เกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันดังกล่าวนั้น (ตามมาตรา 7)

ในกรณีที่ผู้ถูกสั่งให้ได้รับความสงเคราะห์ ไม่พอใจคำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้นั้นย่อมมีสิทธิ ที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ ภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง โดยแสดงหลักฐานต่อรัฐมนตรีว่า คำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ไม่ถูกต้อง ในระหว่างอุทธรณ์คำสั่ง ให้ส่งผู้นั้นไปตามคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ก่อน รัฐมนตรีจะมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ

เพื่อพิจารณาคำอุทธรณ์ซึ่งประกอบด้วย 1.อธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้แทน 2.อธิบดีกรมมหาดไทย หรือผู้แทน 3.อธิบดีกรมอัยการ หรือผู้แทน ซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้ ถูกกำหนดให้เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายของกฎหมายลักษณะอาญา และให้มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายพิจารณาความอาญาเพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนพิจารณาหลักฐานและคำอุทธรณ์นั้น

ในเรื่องของการกำหนดอัตราเบี้ยเลี้ยง เพื่อประโยชน์ของผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์และผู้ที่ได้อนุญาตให้อยู่ด้วยนั้น เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนด

4.3 การใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้พันโทจ่าคุก

สิทธิธรรมชาติ (Natural Rights) หรือสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights) ที่เกิดจากธรรมชาติของมนุษย์¹⁴ ได้ถูกรับรองโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ค.ศ.1948) ดังนี้

มาตรา 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมา มีอิสระ และเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

มาตรา 3 ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

มาตรา 5 บุคคลใดๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรม หรือต่ำช้าไม่ได้

มาตรา 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายทุกแห่ง

มาตรา 7 ทุกคนเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญาและจากการขู่ข่มให้เลือกปฏิบัติดังกล่าว

มาตรา 12 บุคคลใดๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว

---

¹⁴ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และคณะ , สิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์ , 2529) , หน้า 11-12.

ครัว ในเคหาสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอดหรือการกลบหลู่ดังกล่าวนั้น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้เอง เป็นเอกสารที่รับรองสิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ว่าสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญานี้จะเป็นสิทธิขั้นมูลฐานและมีข้อบ่งชี้แห่งสิทธิดังกล่าวก็ตาม แต่ปฏิญญานี้ก็คุ้มครองบุคคลทุกประเทศ ทุกชั้น ทุกวรรณะ¹⁵

สิทธิส่วนบุคคล (rights of privacy) เป็นสิทธิขั้นมูลฐานอย่างหนึ่งของมนุษยชน ที่รัฐจะต้องคุ้มครองและปฏิเสธไม่ได้ สิทธิส่วนบุคคลดังกล่าวมิได้หมายถึง เฉพาะบุคคลหนึ่งบุคคลใดเท่านั้น แต่หมายถึงกลุ่มบุคคลหรือองค์กรด้วย¹⁶

4.3.1 การคุ้มครองสิทธิผู้พันโทฯ จำคุกตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

แต่เดิมนั้น ถือกันว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน มิใช่สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นเพียงบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของการปกครองประเทศเท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้ ถือกันว่าประชาชนจะมีความสุขได้ มิใช่เพราะอยู่ในประเทศซึ่งมีระบอบการปกครองที่ดีเท่านั้น แต่จะต้องมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยเหตุนี้ จึงถือกันในเวลาต่อมาว่ารัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์ และเป็นประชาธิปไตยจะต้องมีบทคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย และในขณะเดียวกันประชาชนจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย

รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ อาจบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพไว้ในระดับที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการแนวความคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประเทศนั้นๆ เป็นสำคัญ ซึ่งอาจแบ่งระดับแห่งการให้หลักประกันหรือรับรองสิทธิเสรีภาพไว้เป็น 3 ประเภท คือ

¹⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 12.

¹⁶ A. Westin, *Privacy and Freedom*. (New York : Atheneum ,1967) , p.254.

1. รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้เด็ดขาด คือ ไม่ยอมให้มีการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพเลย เช่น บทบัญญัติรับรองถึงเสรีภาพเกี่ยวกับศาสนาของรัฐธรรมนูญไทยแทบทุกฉบับ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่เพียงว่า การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้อง " ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน "

2. รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างกลาง คือ ยอมให้มีการตัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้บ้าง โดยการออกกฎหมายเฉพาะบางประเภท หรือเฉพาะบางกรณีหรือบางเงื่อนไข เช่น ในเรื่องการเกณฑ์แรงงาน ซึ่งรัฐธรรมนูญแทบทุกฉบับจะกำหนดให้ทำได้ ก็เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน ในระหว่างอยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

3. รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย คือยอมให้มีการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เสมอ

หลักประกันหรือการให้ความคุ้มครองและข้อจำกัดในเสรีภาพนี้ เป็นสิ่งที่ไปด้วยกัน และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในประเทศที่มีความเป็นเสรีมาก เสรีภาพของประชาชนก็จะได้รับความคุ้มครองสูง ส่วนประเทศที่มีเสรีน้อย ข้อจำกัดก็มีมาก ซึ่งทั้งหลักประกันและข้อจำกัดนี้มีอาจพิจารณาจากเพียงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่จริงๆ แล้ว จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ คือ

1. ถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่รับรองสิทธิเสรีภาพแบบ " ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย " แล้ว ก็ค่อนข้างแน่ว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะมีลักษณะที่เปราะบางมาก เพราะอำนาจในการปกครองประเทศแทบไม่ได้มาจากการเลือกตั้งเท่าใดนัก

2. ความมั่นคงของรัฐธรรมนูญ ความไม่ต่อเนื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ยิ่งก่อให้เกิดกฎหมายในรูปของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ หรือคณะปฏิรูปอีกมากมาย ซึ่งจำนวนไม่น้อยคุกคามและรุกรอนสิทธิเสรีภาพที่ควรจะได้รับ การคุ้มครองของประชาชน ดังนั้น การมีรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยขึ้นใหม่ โดยรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ " ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย " จึงเท่ากับเป็นการรับรองการจำกัดสิทธิเสรีภาพที่ไม่ถูกต้องให้ดำรงอยู่ต่อไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะแม้จะมีรัฐธรรมนูญใหม่ออกประกาศใช้แล้วก็ตาม แต่หาได้มีบทบัญญัติยกเลิกประกาศ หรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ หรือคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าวนี้ไม่ ประกาศหรือคำสั่งนั้นจึงยังเป็นกฎหมายใช้บังคับอยู่

3. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่เป็นผู้รักษากฎหมายมีอยู่มากมาย และสังกัดอยู่ในหน่วยงานของรัฐที่ต่างกระทรวง ทบวง กรม กัน ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละฉบับจะกำหนดไว้ การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย จะมีลักษณะที่เป็นการรุกรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาน้อยเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะและขอบข่ายของกฎหมายเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับวิธีการปฏิบัติด้วย สำหรับกฎหมายที่มีลักษณะคุกคามสิทธิเสรีภาพสูง กฎหมายนั้นจะให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายอย่างกว้างขวาง โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรม หลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิในการป้องกันหรือโต้แย้งของผู้อื่นแต่อย่างใด

บทบัญญัติในมาตรา 24 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และในวรรค 2 บัญญัติต่อไปอีกว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพอันเป็นการฝ่าฝืนเจตนารมณ์ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และในมาตรา 25 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้พันโทจ่าคุกก็ย่อมมีสิทธิทุกประการ เช่นเดียวกับพลเมือง ยกเว้น สิทธิที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากผลของการได้รับโทษจำคุก อันได้แก่ การสูญเสียสิทธิในการทำงานดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของพลเมืองในสังคม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้พันโทและ ไม่เปิดโอกาสให้พวกเขาได้กลับเข้าสู่สังคมอย่างเชื่อมั่น

ดังนั้น ผู้พันโทจ่าคุกควรมีสิทธิตามกฎหมาย ในการที่จะเรียกร้องความเป็นธรรมจากสังคม ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ผู้พันโทจ่าคุกได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลจนครบกำหนด อันเป็นการเพียงพอแล้วที่จะชดใช้ต่อความผิดที่เขาได้กระทำ หากจะต้องถูกจำกัดสิทธิบางประการไว้อีก ก็ถือว่า เป็นการลงโทษที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งนอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้พันโทจ่าคุก ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศแล้วนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอ เนื่องจากมีกฎหมายอื่นจำกัดสิทธิไว้ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดสิทธิที่มีใหม่เป็นกฎหมายกำหนดไว้อีก ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรจะมีการพิจารณาให้มีการออกกฎหมายที่คุ้มครองผู้พันโทจ่าคุกโดยเฉพาะ

วอร์เรน (Warren) และ แบรินดีส์ (Brandeis) ได้แบ่งการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามแนวของ Common Law ออกเป็น 4 ประการ¹⁷ คือ

1. ปกป้องเรื่องส่วนตัวมิให้เผยแพร่ไปยังสาธารณชน
2. ปกป้องกิจกรรมส่วนตัวมิให้ถูกรบกวนโดยบุคคลอื่น
3. ปกป้องมิให้เอาชื่อของบุคคลไปอ้างอิงหรือใช้ประโยชน์ต่อบุคคลอื่น
4. ปกป้องมิให้สาธารณชนเข้าใจผิดในตัวบุคคล

การคุ้มครองข่าวสารและข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย Privacy Act 1974 ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะใช้กับข่าวสารและข้อมูลอันเกี่ยวกับบุคคลเชื้อชาติอเมริกัน หรือบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่เป็นถาวรในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามมาตรา 552 (a) (2) และกฎหมายฉบับนี้ใช้คุ้มครองข่าวสารและข้อมูลทุกชนิด ไม่ว่าลักษณะของการเก็บข่าวสารและข้อมูลจะเป็นไปในลักษณะใดก็ตาม เช่น ประวัติการศึกษา ประวัติอาชญากร เป็นต้น ข่าวสารดังกล่าวต้องเป็นข่าวสารและข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐบาลกลาง

ในปัจจุบัน ตามวิธีปฏิบัติของทางราชการรวมทั้งหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ถ้าจะรับสมัครผู้ใดเข้าทำงาน จะต้องส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้สมัครงานไปทำการตรวจสอบที่กองทะเบียนประวัติอาชญากรก่อน ขณะนี้บรรดาโรงงาน โรงแรม บริษัทห้างร้าน ธนาคารต่างๆ ก็ถือแบบปฏิบัติเช่นเดียวกับทางราชการโดยเคร่งครัด เป็นเหตุให้ผู้พ้นโทษจำคุกประสบปัญหาการดำรงชีวิตในสังคมด้วยความไม่เป็นธรรม ซึ่งบางคนถึงกับหวนมากระทำความผิดซ้ำอีก

ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษจำคุก การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลมิให้เผยแพร่ไปยังสาธารณชนเป็นสิ่งที่สำคัญ การสืบข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิได้รับอนุญาต จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

---

¹⁷W.M. Beany, " The right to privacy and American Law , " Law and Contemporary Problems (Volume 31 , Number 2 , 1966) ,pp.326-341.

ผู้เขียนเห็นว่า ในประเทศไทยควรมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้พันโท เพื่อเป็นการป้องกันการนำข้อมูลส่วนตัว ของผู้พันโทมาเปิดเผยให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้พันโทในการกลับคืนสู่สังคมอย่างแท้จริง

4.3.2 การคุ้มครองสิทธิผู้พันโทจำคุกตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลผู้ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พันโทและเด็กผู้พันการฝึกอบรม พ.ศ. 2497

จากการศึกษาถึงข้อขัดข้องในการดำเนินงานบ้านกึ่งวิถี และการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังปลดปล่อย จะพบว่า จากทั้ง 2 กรณีนี้ การดำเนินงานจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากการขาดความร่วมมือในการดำเนินงาน ทั้งจากตัวผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยเอง หรือจากเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการดำเนินงาน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า สมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะมีกฎหมายมาเป็นเครื่องรองรับให้มีการดำเนินงาน ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัตินี้แล้ว จะเห็นว่า เป็นกฎหมายที่สมควรนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อแก้ไขบุคคลซึ่งทำความผิดมาแล้วให้สำนึกในความผิด โดยวิธีการแก้ไขสมุฏฐานของความผิดประกอบด้วยเหตุผลอื่นๆ หรือจัดให้ผู้กระทำผิดที่พันโทแล้วมีอาชีพที่เป็นบิกแผ่น ซึ่งนับว่าเป็นหลักการที่ดี

ข้อเสนอเบื้องต้นของการนำพระราชบัญญัติสงเคราะห์ ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พันโทและเด็กผู้พันการฝึกอบรม พ.ศ. 2497 กลับมาใช้ใหม่นั้น ต้องมีบทบัญญัติที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ดังนี้

หมวดที่ 1 : บทบัญญัติเพื่อยามความหมาย ได้แก่ บุคคลผู้อยู่ในข่ายรับความสงเคราะห์ ซึ่งจะไม่รวมถึงผู้ต้องกักกันซึ่งถูกปล่อยพันโท ทั้งนี้เพราะ กักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยวิธีหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 และ ไม่มีผลกระทบทางกฎหมายใดๆ เมื่อผู้ถูกกักกันได้รับการปลดปล่อยออกมาแล้วดังเช่น โทษจำคุก ดังนั้น บุคคลผู้อยู่ในข่ายได้รับความสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติที่ผู้เขียนเสนอแนะนี้ จึงมีเพียง (1) นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกปล่อยพันโท (2) นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษ (3) เด็กหรือเยาวชนที่ศาลส่งตัวมารับการฝึกและอบรม ณ สถานฝึกและอบรมของกรมราชทัณฑ์ซึ่งพันกำหนดการฝึกอบรมเท่านั้น นอกจากนี้ยังมี

คำที่ค่อนนิยามความหมายอีก คือ รัฐมนตรี พนักงานเจ้าหน้าที่ สถานสงเคราะห์ และอื่นๆ

หมวดที่ 2 : บทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ คัดค้านการกำหนดว่าบุคคลที่สมควรได้รับการสงเคราะห์ จะต้องเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในฐานความผิดใดบ้าง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า นอกจากฐานความผิดที่เป็นความผิดสุโทษ ซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆทางกฎหมายเมื่อพวกเขาพ้นโทษออกมาแล้ว จึงทำให้ไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องให้ความสงเคราะห์ ฐานความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ก็ถือเป็นความผิดที่ไม่สมควรให้ได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยเช่นกัน เพราะ ความผิดดังกล่าว นับเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม

หมวดที่ 3 : บทบัญญัติในการพิจารณาให้การสงเคราะห์ ได้แก่ การกำหนดให้ผู้มีหน้าที่ในการสอบสวนผู้ที่ จะได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำ หรือทัณฑสถานว่า จะสามารถหางานทำได้หรือมีที่รองรับในการทำงาน มีญาติมิตรหรือไม่ โดยผู้มีหน้าที่สอบสวนจะมีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยทำการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จากนั้นจึงเป็นอำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในการสั่งการให้ผู้ใดได้รับความสงเคราะห์ โดยพิจารณาให้จัดไปอยู่ในสถานสงเคราะห์หรือบ้านกึ่งวิถี โดยมีกำหนดระยะเวลาที่สมควร แต่ไม่เกินห้าปี หากผู้ถูกสั่งให้ได้รับความสงเคราะห์ไม่พอใจคำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้นั้นมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ต่อรัฐมนตรี เพื่อสั่งให้เพิกถอนคำสั่งได้ นอกจากนี้ คู่สมรสหรือบุคคลอื่นที่สมควรของผู้ที่จะได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน มีสิทธิได้รับการพิจารณาให้เข้ามา อยู่ในสถานสงเคราะห์ด้วย

หมวดที่ 4 : บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดหา การฝึกการกำหนดงานให้ ผู้ได้รับการสงเคราะห์ประกอบ โดยคำนึงถึงความสามารถ และความเหมาะสม เพื่อให้ยึดเป็นอาชีพในภายหน้า นอกจากนี้ ในรายละเอียดจะต้องมีการให้ความช่วยเหลือ ในด้านปัจจัยต่างๆที่จำเป็นในการดำรงชีพ เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องยังชีพอย่างอื่น รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องอุปโภคอื่นที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอีกด้วย อีกทั้ง จะต้องมีกำหนดเบี้ยเลี้ยงให้ตามอัตราที่เหมาะสม

หมวดที่ 5 : บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการวางระเบียบวินัยในสถานสงเคราะห์ ได้แก่ การออกข้อบังคับ ในการวางระเบียบแห่งความประพฤติของผู้ได้รับการสงเคราะห์ รวมถึงมีการกำหนด

โทษ หากผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์กระทำผิดอาญาขึ้นภายในเขตของสถานสงเคราะห์ โดยจะต้องมีการสอบสวน และสามารถลงโทษฐานผิดวินัยได้ และกรณีดังกล่าวก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญา หรือคดีแพ่งดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

หมวดที่ 6 : บทบัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดในการให้การสงเคราะห์ ได้แก่ กรณีที่ผู้พ้นโทษจำคุก โดยสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพและมีรายได้พอเลี้ยงตนเอง สามารถดำรงชีพในสังคม สามารถหาที่อยู่อาศัยได้แล้ว โดยมีพนักงานควบคุมสถานสงเคราะห์หรือผู้ที่พึงเชื่อถือ ได้รับรอง บุคคลเหล่านั้นก็สามารถออกจากสถานสงเคราะห์นั้นได้

หมวดที่ 7 : อื่นๆ

เหตุผลที่ผู้เขียนเสนอให้มีการนำพระราชบัญญัติสงเคราะห์ บุคคลผู้ที่ได้รับการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม พ.ศ. 2497 กลับมาใช้ใหม่นั้น เพราะเห็นว่า การที่ผู้พ้นโทษจำคุกจะต้องออกมาจากเรือนจำ หรือทัณฑสถานทันทีที่ได้รับการปลดปล่อยนั้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่สำหรับผู้พ้นโทษจำคุก โดยเฉพาะผู้ที่ต้องโทษมาเป็นระยะเวลานาน พวกเขาเหล่านี้จะปรับตัวต่อสังคมภายนอกได้ยาก เพราะสภาพสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้พ้นโทษจำคุกจึงเกิดความสับสน เคว้งคว้างหาทางไปไม่ถูก อีกทั้งจะต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับสภาพของสังคมไม่ยอมรับอีก ดังนั้น การนำพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้ใหม่นั้น จะเป็นการช่วย ประคับประคอง อุปการะให้บุคคลเหล่านี้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมภายนอกได้ทีละเล็กละน้อย จนสามารถปรับตัวเข้าเป็นบุคคลในสังคมได้อย่างปราศจากปัญหาใดๆ

ส่วนในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลที่จะให้การสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ ที่กำหนดถึงบุคคลที่ได้กระทำผิดในฐานความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กับฐานความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด มิให้ได้รับการสงเคราะห์นั้น ทั้งนี้เพราะทั้ง 2 ฐานความผิด เป็นความผิดที่กระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของประเทศ และเป็นความผิดที่ร้ายแรง การให้การสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ จะมุ่งให้การสงเคราะห์ต่อผู้ที่พึงจะกระทำผิดหรือกระทำผิดเป็นครั้งแรกเท่านั้น ถ้าผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้ายแล้ว การให้การสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง

4.3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้บ้านกึ่งวิถี

จากการศึกษาถึงการบรรเทาผลกระทบของโทษจำคุกภายหลังที่ผู้กระทำความผิดได้รับการปลดปล่อยในบทที่ 3 มาแล้วนั้น ผู้พ้นโทษย่อมได้รับการสงเคราะห์ในเบื้องต้นจากหน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น ได้รับการสงเคราะห์ในเรื่องของการประกอบอาชีพ ที่พักอาศัยชั่วคราว ได้รับคำปรึกษาแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาชีวิตต่าง ๆ เป็นต้น แต่การสงเคราะห์ดังกล่าว ก็เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาในระยะแรกเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้พ้นโทษ

ส่วนในเรื่องการดำเนินงานของบ้านกึ่งวิถินั้น ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้พ้นโทษส่วนใหญ่ไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของราชการหรือบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอีก และในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดมารองรับ กล่าวคือ ไม่มีสภาพบังคับให้ผู้พ้นโทษต้องเข้ามาขอรับบริการจากบ้านกึ่งวิถี จึงทำให้ผู้พ้นโทษมารับบริการจากบ้านกึ่งวิถีน้อยกว่าที่ควร การดำเนินงานของบ้านกึ่งวิถีจึงขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกฎหมายขึ้นมารองรับหน่วยงานบ้านกึ่งวิถีเพื่อที่จะช่วยเหลือให้ผู้พ้นโทษที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับการสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

ข้อเสนอเบื้องต้นของกฎหมายเกี่ยวกับการใช้บ้านกึ่งวิถี มีดังนี้

(ก) บุคคลที่อยู่ในขอบข่ายของการใช้บ้านกึ่งวิถี

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า บุคคลผู้ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำทุกคนย่อมได้รับการช่วยเหลือในการให้การสงเคราะห์ในเบื้องต้น แต่ผู้พ้นโทษอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังต้องการความช่วยเหลือมากกว่านั้น เนื่องจากมีปัญหาอีกหลายประการ เช่น ไร้ที่อยู่อาศัย ขาดญาติมิตรไม่มีหนทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ มีความเสี่ยงสูงที่จะหันเหชีวิตกลับไปสู่การเป็นอาชญากรอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น ในการเสนอกฎหมายในส่วนนี้ จึงต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการสงเคราะห์จากบ้านกึ่งวิถี โดยพิจารณาจากประเภทของความผิดประเภทของโทษที่ได้รับการลงโทษ คำพิพากษา เอกสารแสดงการพ้นโทษ เอกสารแสดงผลการสอบสวนเกี่ยวกับความประพฤติของผู้พ้นโทษ การประกอบอาชีพในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ในเรื่องของประเภทของความผิดนั้นมีอยู่ 2 กรณี ที่ผู้เขียนเห็นว่าไม่สมควรที่จะได้รับการสงเคราะห์ คือ ประเภทของความผิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กับฐานความผิดที่เกี่ยวกับ

ยาเสพติด เพราะเป็นฐานความผิดที่ร้ายแรง และเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษตาม ทฤษฎีการข่มขู่ อันเป็นการข่มขู่ให้ผู้ที่กระทำความผิดเกิดความขังใจ ไม่กล้ากระทำความผิด ดังนั้น ในการใช้บ้านกึ่งวิถีนี้ จึงมุ่งให้การบริการเฉพาะผู้พ้นโทษที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากหลักฐาน ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้พ้นโทษที่จะได้รับการพิจารณานั้น จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมเป็น อาชญากรหรือเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย และเป็นผู้ที่มีแนวโน้มว่า หากไม่ได้รับการบริการจากบ้าน กึ่งวิถีแล้วจะหันกลับไปกระทำความผิดอีก ซึ่งในกฎหมายจะกำหนดให้มีผู้ที่มีอำนาจในการสอบสวน บุคคลที่กำลังจะได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำ ทำการสอบสวนโดยมีอำนาจเช่นเดียวกับ พนักงานสอบสวน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จากนั้นจึงเป็น อำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในการสั่งการให้ผู้ใดได้รับการสงเคราะห์ในบ้านกึ่งวิธิดังกล่าว

(ข) การกำหนดลักษณะของการให้บริการในบ้านกึ่งวิถี

นอกจากการบริการในด้านที่อยู่อาศัยชั่วคราว การติดต่อจัดหางานให้ทำ ให้ทุนไป ประกอบอาชีพ ให้การสงเคราะห์ทุนการศึกษาแก่บุตรของผู้ต้องโทษแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีบท บัญญัติในเรื่องของการฝึกอบรมเพื่อการทำงานแก่ผู้พ้นโทษ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ แขนงต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยมีการกำหนดระยะเวลา ในการฝึกอบรมเป็นเวลา 12 เดือน ส่วนลักษณะของอาชีพ ต้องเป็นอาชีพอิสระ โดยที่ผู้พ้น โทษไม่ต้องไปแสวงหางานที่ต้องเป็นลูกจ้าง ลักษณะที่สำคัญของอาชีพอิสระนั้น จะต้องมิต้นทุน ค่า ผู้พ้นโทษและครอบครัวสามารถประกอบอาชีพได้เอง มีรายได้ทันทีหรือในเวลาอันรวดเร็ว และ ที่สำคัญคือ ผู้พ้นโทษมีโอกาสในการตัดสินใจเองในการเลือกเข้ารับการศึกษาตามที่ตนต้องการ

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะกำหนดไว้ในกฎหมาย คือ การให้ บ้านกึ่งวิถีเป็นตัวแทนประสานในการส่งเสริมผู้พ้นโทษไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น ส่งไปทำงาน ส่ง ไปสำนักงานจัดหางาน หรือส่งไปรับการบำบัดรักษาทางร่างกาย และจิตใจ ในฐานะคนไข้นอก ตามโรงพยาบาลในชุมชน

(ค) การกำหนดในเรื่องของการสิ้นสุดในการให้บริการของบ้านกึ่งวิถี

กรณีที่ผู้พ้นโทษสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพและมีรายได้พอเลี้ยงตนเอง สามารถ

ดำรงชีวิตในสังคม และสามารถที่อยู่อาศัยได้แล้ว โดยมีเจ้าหน้าที่ของบ้านกึ่งวิถีเป็นผู้รับรองเอง บุคคลเหล่านั้นก็สามารถออกจากสถานสงเคราะห์นั้นได้

มาตรการในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบของการต้องโทษจำคุก ต่อผู้พ้นโทษ นี้เป็นการแก้ไขปัญหให้กับผู้พ้นโทษ แต่หน้าที่เหล่านี้มิใช่เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นหน้าที่ของสังคมทั้งสังคมที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานในการแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือร่วมใจจากภาคเอกชนและสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้โอกาสผู้พ้นโทษให้สามารถกลับคนเป็นพลเมืองดีของสังคมเฉกเช่นคนทั่วไปไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรงและทวีจำนวนมากขึ้นของสังคมสืบไป